

ЦЬКУВАННЯ – МОБІНГ...

Іменник «цькування», що походить від дієслова «цькувати» (1. Напускати собак на кого-небудь // Заганяти і вбивати звіра, дичину з допомогою собак. 2. *перен., розм.* Переслідувати ко-го-небудь різними нападками, наклепами і т. ін., знущатися з когось; СУМ-11 XI, с. 259), відомий кожному українцеві. На жаль, через певні негативні соціально-психологічні зміни в житті національної спільноти, що сталися в останні 20 років, цей іменник став уживатися активніше саме у 2 значенні, він втратив відтінок розмовності. Зокрема, за відомостями «Газети по-українськи», від 2007 р. його вжито 630 разів: *Війна компроматів, провокації, цькування – все це огидно і створює надмірну напруженість* (01.02.2012); *3 Литви варто взяти методу боротьби із цькуванням учнів у школах* (07.09.2016); *Цькування у садочку чи школі може дуже негативно впливати на дитину* (12.09.2024). Лише контекстів з ключовими словами «цькування» та «школярі» – 48! А ще ж відомі сполуки *цькування у мережі, інтернет-цькування* (кібербулінг), *цькування на роботі* (мобінг) тощо.

Життя, як кажуть, іде, але чимало негативних сторін суспільних взаємин ще потребують означення (не тільки, але й подолання їх!). Ось не так давно, упродовж останніх двох років, до цькування-булінгу дітей додався синонім *мобінг* (знущання, від *англ.* mob – юрба) на позначення систематичного цькування, психологічного терору, форми зниження авторитету, форми психологічного тиску у вигляді цькування співробітника в колективі, зазвичай з метою його звільнення. Уперше цей соціально-психологічний феномен був описаний у 80-х рр. XX ст. німецьким фахівцем у галузі індустріальної психології Гайнцем Лейманном після проведених досліджень у скандинавських країнах (<https://pmg.ua/life/109971-v-ukraini-khochut-vvesty-shtrafy-za-mobing-shho-ce-take>). На сьогодні в українському законодавстві вже заплановані зміни щодо запровадження штрафів та інших заходів проти мобінгу.

На жаль, пара *цькування – мобінг* не єдина, на місці другого слова можуть постати інші відповідники, пор. за матеріалами «Газети по-українськи»: *Аутинг* – розголошення інформації

про сексуальну орієнтацію або гендерну ідентичність іншої людини без її згоди. *Булінг* – психологічне, фізичне, економічне, сексуальне насильство щодо малолітньої чи неповнолітньої особи в межах освітнього процесу. *Віктімблеймінг* – звинувачення жертви й «перекладання» на неї відповідальності. *Газлайтинг* – форма маніпуляції, яка змушує жертву сумніватися в адекватності свого сприйняття дійсності, ставлячи під сумнів її пам'ять та розсудливість. *Мобінг* – тиск на одного з працівників із боку колег чи керівництва. *Сталкінг* – нав'язливе, небажане й постійне переслідування однією людиною іншої (публікація від 24.04.2024). Якщо на сьогодні *мобінг* ужито 9 разів, *булінг* – 327, *газлайтинг* – 7, *сталкінг* – 3, *аутинг*, *віктімблеймінг* – по 1 разу, то чи не свідчить розростання синонімічних відповідників до українського «цькування» про катастрофічні соціально-психологічні зміни в житті національної спільноти, що отримують відповідну вербалізацію, хоча і за допомогою англійських запозичень-варваризмів?! Отже, науковцям-психологам, психіатрам не вистачає однієї номінації для означення різновидів негативних взаємин між людьми. Такі речі змушують нас задуматися над реаліями буття і чинниками розвитку українського лексикону – зростання психологічного насильства.

Світлана Бибик